

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Absolute Angelorum in via inflexibilitatis, Patroni fundamenta disiecta.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

morum Angelorum infimæ hierarchiæ deliberationis
fufficeret, tenendum est. His autem iuxta oculi, ad ple-
nè deliberandum, & viæ proinde abolitionem, non ef-
ficeret fufficiens. Accedit viæ, & deliberationis plene tem-
pus non adeo ante curatur Angelis à Deo credi præ-
dente poffe, vt nil amplius, co, fua quoque deliberare
abfoluta non poffent, conceffum ad deliberandum de
præceptis tam grauius cum rigidus, avarusque temporis
exactor, & deliberationis noftre executor Deus nun-
quam fuit, vt nec diffufionis, otio, reſpiratiue alicui
locum faciat, nec tempus relinquat, fed deliberare vt-
geat anhelò denique. Cum, vltra tempus neceffarium
non ſolum phyſice, ſed morali prudenter, ac non ni-
mis dura, & exactrice providentiæ deliberationi prima
Angelorum de re iſpis præcepta, prælium deinceps inter
primo ſuccedente, & primo tranſgreſſores Angelos
fuerit, obſeſſante bonis, malique falſionis iniunctum
habituſ figuris (vt vidimus), & quæſtione quarta, iterum
nintius videmus) deliberationibus aliis noſtis Ange-
lorum, vt in alterutra prima perſiſterunt, tempus am-
plius viæ Angelicæ prouiſum fuit, duratio prolixior.
Certe his omnibus inſeſſis gloſſæ ſententiæ memoratæ
ex allegorica cuius textus interpretatione, & diſſiſt De-
lucem à tenebris in re à Deo incerte deciſioni libenter
adhædere; tametſi ſubdubius, & harenſ adhuc: cui
neque pro ea ſententiæ firmum aliquid fundamentum
inueniam, vbi pedem figam, nec niſi ſuſpenſus, & ha-
ſitanti ſimilis gradiar.

QVÆSTIO II.

De loco pœnitentie Angelorum in
statu viæ.

D Vplex de loco penitentiae Angelorum in via est
apud Theologos difficultas. Prima de possibili:
an infelix sit locus penitentiae datus in via, Angelis ab-
solute potuerit? Secunda, an eis datus de facto fuerit?
Prima ex natura, & voluntatis Anglicae flexibilitate,
vel inflexibilitate ab eo affectu, quam femel concipit,
omnino pendet: cum paenitentia conceptum iam affe-
ctum de quo habenda est essentialiter supponat: quare:
niâ femel concepto flexibilis absolute Angelis sit, eius
de affectu prout penitentie ipsi absolute erit impossibili-
tas. Ne vero in hac difficultate aequivoce laboretur, &
ubi nulla est, questionem moveamus; de absoluta im-
possibilitate penitentiae; & inflexibilitate naturae, &
voluntatis Anglicae: à femel debito deliberato affectu
inquirimus. Nam de moralis quadam inflexibilitate, seu
difficultate, à prima deliberatione absistendi, quam sa-
pientiores etiam, homines habent qui aegius à dictami-
ni, & proposito primo absistunt, quia perfectioni vtrius-
que partis notitia, & cognizione de rebus deliberant,
quam minus sapientes, eoque difficilius, ac difficilior, quam
sapientiores, & sapientiores sunt, dubium non est. Quia
Angelis ea moralis inflexibilitas, atque à femel concep-
to ex plena deliberatione proposito abscedendi impossi-
bilitas additur: cum infimae hierarchiae, & chori Angeli ho-
minibus sapientissimis (quorum eis custodia à Deo
mandatur) intelligentia, & sapientia longe praestant.
Accedat malorum Angelorum qui lapsi fuerant in peccatum,
ea & subinde solos penitere poterat, superbia, qua,
vel ex qua peccauerant facili esse in malo proposito ob-
firmatione, immobilioresque ab illo: superbis enim val-
de difficilis est dimittinis, & propositi primi tractatio,
vi experientia quotidiana docemur. Secunda difficultas de
loco penitentiae Angelorum in via de facto datus suppo-
nitur etiam eorum flexibilitate à proposito primo, & femel
admissio peccato, quam statuerunt scilicet, quia est
ex aliis principis dirimenda.

CERTAMEN I.

*Absolute Angelorum in via inflexi-
bilitatis, Patroni fundamen-
ta dissecta.*

[illegible]

quit error affectus illius corrigi, ac emendari: nequit autem ea prava voluntatis, & appetentis dispositio, in Angelis, animabus separatis tolli, etiam ab homine in hac vita, & statu tolli possit, & quotidie tollatur, ergo nec Angelus (& idem est de anima separata) potest ab illo pravo, & erroneo primo affectu corrigi, atque emendari aliave ratione dimoueri.

2. Hæc summam sententia huius fundamenta omnia à ratione sunt: & rigide pro physica immobilitate voluntatis Angelicæ accepta, sunt plane leuissima, ac prius Angelico præceptore indigna: quare alia, quam rigida hæc physice immobilitatis ipsum loqui, & discutere debita in S. Thomam reuerentia, & nos, & germanos ex antiquis etiam eius Discipulos iudicare compellit, ut inferius videbimus, etenim proportio illa in operando, inter motorem, & motum vniuersum, & in omnibus, ut principium à Thomistis istis accepta, & asserta ex eis principis, & axiomatibus est, quibus uti pro difficultissimis suis aliquot conclusionibus solent, & quorum negatio, & confutatio cuiusvis, etiam non nimis instructo discipulo in promptu sit, ut sæpe alias ostendimus. Speciatim autem in re præsentem ostenditur facilius: siquidem, cum alter, ex motoribus, atque ab eo motus liberum agens, alter vero necessario agens est, quoad modum operandi, vel necessario, vel libere, debere inter se proportionari, siue initio, siue in actionis conseruatione ex terminis ipsis repugnat; ex quibus constat alterum ex ipsis necessario, alterum vero libere esse operaturum: quare, cum intentia hæc ad illationem conclusionis proportio inter modum operandi intellectus in actu primis, & per se notis principis, ac persistentia necessaria, & immobili in illo, & voluntatis, quæ libere obiectum prosequitur, omnino sit, constat medium prorsus falsum esse, ad eiusmodi illationem, & probationem conclusionis ab his authoribus intentam. Secundo: etsi absque discursu, atque ex sola apprehensione terminorum Angelus obiectis omnibus, quæ cognoscit assentiatur (quod falsum etiam est) atque in eo assensui nostro primis, & per se notis principis omnis assensus, Angelorum obiectis assimiliter intentum horum Doctorum non probat, quia euidencia assensus nostri primis, & per se euidenter notis, (unde immobilitas ab eorum assensui nobis obuenit) similis necessaria, & erga omnia omnia obiecta sua non est: quare neque inde immobilitas assensus Angelici, si euidencia desit, colligi poterit, & cuius paritate ad immobilitatem voluntatis Angelicæ à primo suo affectu deliberato arguatur. Assumptum proba. Primo ex assensui nostro principis primis per se, & ex terminis probabilibus, ex quibus plures, tam in Philosophia, quam in Theologia sunt, ut sæpe, cum hic, tum aliis nostris tomis animaduertimus, absque vilo discursu exhibito: huic autem similem assensum solum probabilem ex terminis ipsis, & absque discursu vilo potest Angelus elicere circa obiecta plura, quorum species proprias non habeat, nec propterea eorum ipsi intuitio debeat. Probo secundo: quia deliberatum affectum peccaminosum primo ab Angelo conceptum necessario præcedit iudicium practice erroneum de bonitate delectabili obiecti turpis, quod prosequitur, præferenda bonitati obiecti honesti, quod aduersatur: id vero dictamen, neque per se, & ex terminis notum, & euidens est, sed omnino falsum, &, cui subinde nequeat immobilitas Angelus adherere: imo vero variis multisque rationibus occurrentibus. Potest ab illo desistere, tametsi absque discursu vilo in id dictamen incurrit, falsum igitur est Angelum ita immobilitate semel cognitis, & iudicatis adherere, ut iudicium primum deponere nequeat: quare neque ex hac iudicii Angelici immobilitate generali, ad immobilitatem voluntatis Angelicæ à semel habito affectu discursu à paritate potest, nisi ex falsis discursibus. Ex quibus concluditur, rationem hanc Thomisticam, si de absoluta immobilitate physica intelligatur, ex immobilitate intellectus Angelici à semel iudicatis, (vnde paritas ad immobilitatem absolutam physica

cam Angelicæ voluntatis à semel conceptis affectibus sumitur) tam ex assumpti falsitate, quam ex defectu paritatis, & legitimæ illationis, nullam esse.

3. Verumque etiam eius rationis confirmatio, & explicatio seu conclusionis probatio vltior, ex S. Thoma citato loco, contra gentes plane deficiet, si pro absoluta physica immobilitate voluntatis Angelicæ efformetur. Vt enim error in primis principis ex parte intellectus, si ea ex terminis nota, & euidencia sint, ac subinde assensus euidens circa illa nequit, nisi amenti & vesano habituali, vel saltem ex falsa aliqua apprehensione actualiter decepto contingere: quæ prava dispositiones, si ex parte intellectus abint, sicut non potest, non primis principis per se, & ex terminis notis, & euidencibus assentiri, ita neque ab eis, ni amentia vel habitualis, vel actualis præfata verset, ab eiusmodi assensui diuelli valebit. Ceterum, si prima principia solummodo probabiliter ex terminis vera sint, vel error circa per se nota: & euidencia, ex prava intellectus dispositione aliqua ex præfatis contingit, ea vnde cumque sublatà à falso, & erroneo assensui poterit inde intellectus amoueri, sicut ea non adstante, in erroneum, aut falsum iudicium circa prima principia nusquam primo incurrit, ut diximus, & ratio hæc Thomistica supponit: id quod tam respectu intellectus Angelici, quam respectu nostri verum æque habet: quare mobilitati physice ab assensui erroneo, vel falso circa prima principia, vel ex terminis euidencia, vel solum probabilia prava ex parte intellectus vtriusque dispositione sublatà à falso illo, vel erroneo circa principia iudicio vterque deficiet. Cum autem prava illa dispositio ex parte intellectus physice auferri ab alterutro intellectu absolute possit, vterque sane intellectus physice mobilis à iudicio illo erroneo, vel falso, circa prima principia absolute erit, ut de se patet, & ratio S. Thomæ supponit. Hinc autem, licet finis respectu voluntatis se habeat sicut prima principia ex parte intellectus ad obiectorum prosecutionem, vel assensum, errorque seu vitium, ex parte voluntatis circa obiectorum prosecutionem, & appetitum nequeat nisi ex prava dispositione voluntatis, & appetentis contingere: cum tamen ea prava dispositio naturalis intrinseca, & essentialis physice Angelo, cuiusque voluntati non sit æque atque ab homine, cuiusque voluntate, physice ab Angelo cuiusque voluntate amoueri absolute possit, æque esset physice absolute mobilis, à præhabito deliberate affectu prauo suo atque homo absolute sit: quod male ex ea ratione, si de absoluta physica immobilitate intelligenda sit, ab hisce Thomistis, negatur. Id quod vltius ostendo: etenim prava illa dispositio, de qua Aristoteles ex parte voluntatis, & appetentis peccatoris, siue à fine vltimo aberrantis in turpis obiecti prosecutione intelligitur de prava dispositione solum obiectiua errore positum, vel (si in Angelis positum errorem non admittas) negatio ignorantia, & inaduertentia, aut maiori intensione, & efficacia, qua ponitur ab intellectu Angelico obiectum delectabile, turpe tamen, atque fini reuera vltimo, & summe suæ felicitati aduersum quam finis reuera vltimus, & obiectum honestum ipsis obtinendo conducens, atque sui prosecutione ad ipsum ducens; hæc autem prava dispositio voluntatis obiectiua solum siue ex parte propositionis obiecti erroneæ positue aut negatiue, aliquove modo ex dictis defectuosa æque ab Angelo, atque ab homine tolli physice absolute potest variis mediis, quibus error ille, vel positius, vel negatiue, vel inaduertentia, vel intentionis, & efficacie minoris representationi verum vltimum finem, & obiectum honestum prae turpi auferatur.

4. Imo vero cum obiectiua eodem dispositio prava, erronea positue, aut negatiue, ac defectuosa propositionis obiecti non obstitit, quominus ita propositis obiectis primis affectus erga turpe libere protulit sit habitus, poteritque absolute physice erga honestum haberi: neque ex simili erronea positue aut negatiue quo-

tulivo

